

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu Vojtěcha Šimíčka a soudců Ludvíka Davida (soudce zpravodaj) a Jiřího Zemánka o ústavní stížnosti stěžovatele **V. P.**, zastoupeného Mgr. Jiřím Hladíkem, advokátem se sídlem náměstí 28. října 1898/9, Brno, proti příkazu k prohlídce jiných prostor vydanému soudcem **Okresního soudu Brno-venkov** dne 15. 2. 2016 č. j. 2 Nt 3/2016-2, za účasti Okresního soudu Brno-venkov jako účastníka řízení a **1) O. P.**, zastoupené Mgr. Vladislavem Tauberem, advokátem se sídlem náměstí 28. října 1898/9, Brno, a **2) Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje, Územního odboru Brno-venkov, Obvodního oddělení Ivančice**, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

Ústavní stížnost se zamítá.

Odůvodnění:

I. Rekapitulace průběhu řízení a obsahu ústavní stížnosti

1. Ústavní stížností, doručenou Ústavnímu soudu dne 18. 4. 2016, stěžovatel napadl příkaz k prohlídce jiných prostor vydaný soudcem Okresního soudu Brno-venkov (dále jen „soudce“) dne 15. 2. 2016 č. j. 2 Nt 3/2016-2 (dále jen „příkaz k prohlídce“). Na jeho základě mělo dojít k prohlídce motorového vozidla, které patří matce stěžovatele O. P. Stěžovatel byl v té době podezřelý ze spáchání přečinu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“). Dne 8. 2. 2016 ignoroval příkaz policejní hlídky k zastavení vozidla a pokusil se policistům ujet. V obci Prštice nezvládl řízení, prorazil pneumatiku a snažil se po opuštění vozidla uprchnout. Vozidlo však stačil uzamknout. Policisté po chvíli stěžovatele dopadli. Zjistili, že na předním sedadle leží injekční stříkačka, která je z větší části naplněna neznámou bílou látkou. Zdokumentovali ji i fotograficky. Stěžovatel nicméně policistům neumožnil prohlídku vozidla. Tu odmítla i jeho matka. Policisté proto předmětné vozidlo odňali podle § 79 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“).

2. V odůvodnění napadeného příkazu k prohlídce soudce odkázal na další „automobilovou honičku“ mezi stěžovatelem a policisty, ke které došlo o dva dny později dne 10. 2. 2016. Stěžovatel v tento den ujížděl policistům v jiném vozidle. Dopadli ho v Prostějově. Soudce dodal, že stěžovatel v tomto případě „[p]ři otevření dveří z vozidla vypadl na vozovku, přičemž vozidlo pokračovalo v jízdě a narazilo do semaforu. Vít Pospíšil se tehdy odmítl podrobit dechové zkoušce na přítomnost alkoholu, jakož i zkoušce na přítomnost drog. Odmítl i lékařské vyšetření spojené

s odběrem krve.“ Dalším argumentem pro vydání příkazu k prohlídce byla trestní minulost stěžovatele. Dopustil se přečinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy (odsouzen v roce 2010, osvědčil se v době podmíněného odsouzení), přečinů krádeže, porušování domovní svobody a neoprávněného užívání cizí věci ve spolupachatelství (odsouzen v roce 2012, na toto odsouzení ovšem dopadla amnestie prezidenta republiky z roku 2013) a přečinů ohrožení pod vlivem návykové látky a neoprávněného užívání cizí věci (odsouzen v roce 2013, zkušební doba uplynula dne 20. 5. 2015, téhož dne vykonal i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel). S ohledem na právě uvedené skutečnosti soudce pokládal podezření, že se stěžovatel dopustil přečinu přechovávání omamné a psychotropní látky, za důvodné. V předmětném vozidle se mohly nacházet věci důležité pro trestní řízení, zejména omamné a psychotropní látky v injekční stříkačce na předním sedadle spolujezdce. Žádosti o vydání příkazu k prohlídce proto vyhověl. Soudce poté v příkazu popsal, proč by prohlídka vozidla měla být učiněna jako neodkladný a neopakovatelný úkon podle § 160 odst. 4 trestního řádu. Mohlo totiž dojít ke znehodnocení či zničení předpokládaných důkazních prostředků. Vzhledem k charakteru trestné činnosti a s ohledem na popsání nebezpečí je podle něj nebylo možné zajistit jiným způsobem. Dne 18. 2. 2016 byla prohlídka za přítomnosti matky stěžovatele provedena.

3. Stěžovatel v ústavní stížnosti namítá, že se příkaz zjevně zakládá na nepravdivých skutečnostech. Ústavně zaručené právo na nedotknutelnost obydlí podle čl. 12 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) lze omezit jen pro účely trestního řízení, a to na písemný odůvodněný příkaz soudce. Je porušením tohoto práva, pokud příkaz k prohlídce obsahuje zjevně nepravdivé skutečnosti. Podle stěžovatele je nutné domovní svobodu chápat široce a za zásah do ní lze proto chápat i prohlídku osobního automobilu. V příkazu je uvedeno, že stěžovatel „[p]ři otevření dveří z vozidla vypadl na vozovku, přičemž vozidlo pokračovalo v jízdě a narazilo do semaforu“. Toto tvrzení mělo snad jakýmsi způsobem dokreslit osobnost stěžovatele. V příkazu se totiž dále uvádí, že byl v minulosti odsouzen za přečin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými látkami, které se měly nacházet i ve vozidle. Ve vzájemných souvislostech je stěžovatel vykreslen jako osoba s drogovou minulostí, která byla při zadržení s největší pravděpodobností pod vlivem omamných a psychotropních látek do té míry, že nebyla ani schopna vystoupit z auta.

4. Ve skutečnosti však stěžovatel při zadržení z vozidla vůbec nevypadl. Následný střet vozidla se semaforem byl způsoben tím, že má vozidlo automatickou převodovku. Stěžovatel ho při opuštění vozidla nezabrzdl, a proto se následně samovolně rozjelo. Při vystupování z vozidla na stěžovatele mířil policista zbraní. V takové situaci nelze očekávat, že by kdokoliv byl natolik pohotový, aby vozidlo před opuštěním zabrzdl. K prokázání skutečného průběhu zadržení stěžovatel odkázal na video pořízené policií při provádění tohoto úkonu, které je dostupné zde: <https://goo.gl/1317iF>. Z tohoto videa je zřejmé, že skutečnosti uvedené v příkazu jsou nepravdivé. Jde o porušení čl. 12 Listiny, pokud soud jako jediný povoláný orgán k vydání rozhodnutí o zásahu do domovní svobody připustí, aby se takové jeho rozhodnutí zakládalo na nepravdivých skutečnostech. Současně jde o porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Stěžovatel byl fakticky zbaven možnosti přezkoumání skutečností, na nichž bylo založeno omezení jeho domovní svobody, nestranným a nezávislým soudem.

Rozhodnutí založené na nepravdivých skutečnostech také zakládá rozpor s čl. 1 odst. 1 Ústavy.

II. Obsah vyjádření účastníka řízení a replika stěžovatele

5. Soudce uvedl za Okresní soud Brno-venkov, že stěžovatelovy argumenty jsou pro něj nesrozumitelné a zmatené. V odůvodnění příkazu je popsáno, z jakého skutku je stěžovatel policejním orgánem podezříván. Jde o zcela jiný skutek, než o kterém stěžovatel mluví ve své stížnosti. Stěžovatel má pravdu, že soud v odůvodnění poukázal i na osobnost stěžovatele jakožto osobu, kterou lze spojovat s drogovou kriminalitou. Poukázal tedy na jiný skutek spočívající ve snaze stěžovatele uprchnout policistům. Rovněž upozornil na jeho dřívější trestní odsouzení. Tyto skutečnosti vyplývají z trestního spisu a z obsahu evidence rejstříku trestů. Soud si je nevymyslel a pokládá je za pravdivé. I na základě těchto skutečností pokládal podezření, že injekční stříkačka zanechaná ve vozidle stěžovatele může obsahovat drogu, za plně odůvodněné. Proto vyhověl žádosti o vydání příkazu k prohlídce.

6. Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje (dále jen „policie“) jako vedlejší účastník řízení ve svém vyjádření uvedlo, že se stěžovatel opírá o zcela zanedbatelné znění jedné jediné věty, na které příkaz nebyl vůbec postaven. Zcela naopak pomíjí skutečnosti, které jsou pro vydání příkazu klíčové. Soudce přistoupil k vydání příkazu na základě skutečnosti, že se v předmětném vozidle viditelně nacházela na předním sedadle spolujezdce injekční stříkačka neznámého obsahu. Tuto zásadní skutečnost si dal do souvislosti s trestní minulostí stěžovatele, ze které policie vyzdvihuje zejména odsouzení za přečin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy. Soudce posoudil skutečnosti uvedené v příkazu jednotlivě a v jejich vzájemné souvislosti. Došel tak k závěru, že podezření stěžovatele je důvodné. Stěžovatelem napadená formulace je v celé popsané situaci nepodstatná. Pro soudce bylo rozhodující, že se stěžovatel odmítl podrobit dechové zkoušce na přítomnost alkoholu v krvi i zkoušce na přítomnost drog. Odmítl rovněž lékařské vyšetření spojené s odběrem krve. Za této situace se na stěžovatele hledělo jako by byl pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky (viz domněnka podle § 16 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů; dále jen „zákon č. 379/2005 Sb.“). Tato skutečnost byla společně s výše uvedenými skutečnostmi podstatná pro vydání příkazu. Výrazem „vypadl“ soudce nijak nehodnotil stav ovlivnění stěžovatele, ale jde o výraz pro hektičnost dané situace. Stěžovatelem zvolená interpretace je účelová a ničím nepodložená.

7. Matka stěžovatele Olga Pospíšilová jako vedlejší účastnice a vlastnice vozidla ve svém vyjádření k ústavní stížnosti uvedla, že k provedení prohlídky poskytla součinnost na základě předpokladu správnosti příkazu. Pokud se potvrdí tvrzení stěžovatele, že soudce vycházel z nepravdivých skutečností, pak je podle vedlejší účastnice nutné příkaz považovat za neústavní, byť by jinak další skutečnosti, na jejichž základě byl vydán, byly pravdivé. U individuálního právního aktu, v jehož důsledku dochází k zásahu do jednoho ze základních práv a svobod, nelze připustit ani dílčí nesprávnost, pokud se zakládá na zjevně úmyslně zkreslujících nebo snad dokonce

nepravdivých tvrzeních. Sama vedlejší účastnice z titulu svého vlastnického práva k předmětnému vozidlu namítá porušení svého ústavně zaručeného práva na nedotknutelnost majetku a práva na spravedlivý proces. Z toho důvodu se připojuje k ústavní stížnosti stěžovatele a navrhuje, aby Ústavní soud příkaz k prohlídce zrušil.

8. Stěžovatel v replice na vyjádření soudce a policie uvedl, že předmětem jeho stížnosti je primárně okolnost, že se napadený příkaz k prohlídce zakládá na tvrzení, které se jeví být minimálně pochybným. To podle stěžovatele může způsobovat neústavnost postupu orgánů činných v trestním řízení, i pokud by se ostatní skutková tvrzení v návrhu na vydání příkazu a v samotném příkazu ukázala být pravdivými. Ze strany účastníků trestního řízení je namísto očekávat, že skutková tvrzení, která orgány činné v trestním řízení proti nim použijí, budou pravdivá. Nelze se ztotožnit s názorem, že jen dílčí nesprávné nebo nepravdivé skutkové tvrzení v rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení nemůže mít za následek protiústavnost rozhodnutí, které na základě takového tvrzení soudce vydal.

9. Okresní státní zastupitelství Brno-venkov (dále jen „státní zastupitelství“) se vzdalo svého postavení vedlejšího účastníka řízení.

III. Právní posouzení

10. Ústavní stížnost splňuje všechny požadované náležitosti a podmínky pro její projednání, které stanoví Ústava a zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“).

11. Po zvážení argumentace obsažené v ústavní stížnosti i ve všech vyjádřeních účastníků řízení a obsahu napadeného příkazu k prohlídce i vyžádaného spisu dospěl Ústavní soud k závěru, že ústavní stížnost není důvodná.

12. Stěžovatel v ústavní stížnosti zejména namítá, že je příkaz založen na nepravdivém skutkovém základě. Tvrzení, že při svém zadržení vypadl z vozidla na vozovku, ho mělo spolu s uvedením jeho minulých trestních odsouzení vykreslit jako osobu s drogovou minulostí. Soudce v příkazu k prohlídce naznačuje, že stěžovatel byl i při zadržení s největší pravděpodobností pod vlivem omamných a psychotropních látek do té míry, že nebyl ani schopen vystoupit z auta.

III. a) Obecné principy

13. Stíhání trestných činů a spravedlivé potrestání jejich pachatelů je ústavně aprobovatelným veřejným zájmem. Jeho podstatou je přenesení odpovědnosti za postihování nejzávažnějších porušování základních práv a svobod fyzickými a právníky osobami na stát. Umožňuje-li trestní právo realizaci veřejného zájmu na stíhání trestné činnosti pomocí nástrojů, které omezují soukromí jednotlivce, pak jejich použití musí respektovat ústavněprávní limity, protože s sebou nese vážné omezení základních práv a svobod jednotlivce. K omezení soukromí (tj. k prolomení respektu k němu) tak může ze strany veřejné moci dojít jen zcela výjimečně a jen tehdy, je-li to v demokratické společnosti nezbytné a účelu sledovaného veřejným zájmem nelze dosáhnout jinak [srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3038/07 ze dne 29. února 2008 (N 46/48 SbNU 549)].

14. Výše uvedené lze vztáhnout i na provádění prohlídky jiných prostor a pozemků ve smyslu ustanovení § 83a trestního řádu, neboť i tyto jiné prostory jsou chráněny před neoprávněnými zásahy ze strany veřejné moci ve smyslu čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) či čl. 12 Listiny [viz nález sp. zn. Pl. ÚS 3/09 ze dne 8. června 2010 (N 121/57 SbNU 495; 219/2010 Sb.)]. Orgány činné v trestním řízení jsou povinny postupovat tak, aby do práva na soukromí osob nezasahovaly víc, než je nezbytně nutné. Proporcionalitu zásahu je třeba hodnotit s ohledem na okolnosti každého případu. Hodnotící kritéria zahrnují např. povahu a závažnost trestného činu, v souvislosti s jehož objasňováním byla prohlídka prostor provedena, okolnosti, za nichž byl příkaz k prohlídce vydán, existence důvodného podezření, že čin byl spáchán, dostupnost jiných důkazů či rozsah možných dopadů na pověst osoby dotčené příkazem k prohlídce [nález sp. zn. IV. ÚS 2227/12 ze dne 14. listopadu 2012 (N 189/67 SbNU 271)]. Ústavní soud také doplňuje, že z hlediska naplnění principu proporcionality je třeba, aby v příkazu k prohlídce bylo co možná nejpřesněji vymezeno to, po čem je pátráno. Pro posouzení přiměřenosti zásahu bude dále důležité vyhodnocení zájmu (závažnost deliktu, pro který je vedeno trestní řízení), který koliduje se svobodou v podobě prostorové dimenze soukromí, jakož i zhodnocení relevance toho, co je hledáno [viz nález sp. zn. III. ÚS 1956/13 ze dne 6. 3. 2014 (N 28/72 SbNU 325), bod 12].

15. Evropský soud pro lidská práva také ve své judikatuře dovedl několik faktorů, které lze použít pro posouzení přiměřenosti prohlídky jiných prostor. Podobně jako Ústavní soud bere v potaz okolnosti, za kterých byl příkaz k prohlídce vydán, zejména existenci jiných důkazů; obsah a rozsah příkazu; závažnost trestného činu, v souvislosti s kterým byl příkaz vydán, a zda existovalo důvodné podezření, že čin byl spáchán; způsob, jakým je prohlídka provedena, včetně přítomnosti nezávislých osob; a rozsah možných neblahých následků pro práci a pověst osob dotčených prohlídkou (viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Smirnov proti Rusku* ze dne 7. 6. 2007, č. 71362/01, § 44; či ve věci *Iliya Stefanov proti Bulharsku* ze dne 22. 5. 2008, č. 65755/01, § 38). Evropský soud pro lidská práva také vyžaduje, aby zákonná úprava těchto prohlídek včetně související praxe poskytovala jednotlivcům odpovídající a účinné záruky proti zneužití, což v praxi znamená nějakou formu soudní kontroly, zpravidla formou předchozího souhlasu soudce s prohlídkou (viz Bartoň, M. a kol. *Základní práva*. 1. vyd. Praha: Leges, 2016, s. 305).

16. Prohlídka jiných prostor pak může být jako neodkladný nebo neopakovatelný úkon provedena i před zahájením trestního stíhání [§ 158 odst. 3 písm. i), § 160 odst. 4 trestního řádu]. Podle § 82 odst. 1 a 2 trestního řádu ji lze vykonat tehdy, pokud existuje důvodné podezření, že se v těchto prostorách nachází věc nebo osoba důležitá pro trestní řízení. Je však třeba mít na paměti, že se jedná o úkon směřující k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin (§ 158 odst. 3 trestního řádu). Z výše uvedeného plyne, že kromě důvodného podezření, že se v prostorách nachází věc důležitá pro trestní řízení, musí existovat rovněž důvodné podezření o tom, že byl spáchán trestný čin. Přestože se jedná o počáteční fázi řízení, orgány činné v trestním řízení musí mít k dispozici dostatek informací a důkazů, které jsou o existenci důvodného podezření způsobitelné přesvědčit objektivního pozorovatele. Je proto třeba hodnotit, zda se prohlídka mohla jevit důvodnou s ohledem na informace, které orgány činné v trestním řízení měly a mohly mít k dispozici v čase jejího nařízení. Není-li neodkladnost úkonu z odůvodnění soudního rozhodnutí, byť alespoň v

(minimálním) nezbytném rozsahu, jakkoli (ani interpretací) seznatelná, pak již jen z tohoto důvodu trpí příkaz k prohlídce závažnou vadou, která se výrazným způsobem bezprostředně dotýká ústavně zaručených práv stěžovatele (viz např. nálezy sp. zn. I. ÚS 536/06 ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. IV. ÚS 1780/07 ze dne 25. 8. 2008, usnesení sp. zn. II. ÚS 907/13 ze dne 27. 8. 2013).

17. Ústavní soud dále ve své judikatuře zdůraznil, že orgán, který prohlídku provádí, má povinnost uvést v protokolu o prohlídce, na základě jakých skutečností byl úkon jako neodkladný nebo neopakovatelný proveden. To následně umožní soudu v hlavním líčení snáze přezkoumat a připustit či odmítnout takový důkaz. Trestní řád výslovně nestanoví obdobnou podmínku i pro podnět/žádost policejního orgánu ve vztahu ke státnímu zástupci, pro návrh státního zástupce ve vztahu k soudci nebo pro rozhodnutí soudu o nařízení prohlídky. Z povahy domovní prohlídky, a to zejména ve vztahu k právu na seznámení s podstatou obvinění, resp. k právu na obhajobu jako součástí práva na spravedlivý proces [čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy] je však vyloučeno, aby tyto tři úkony neobsahovaly důvody pro neodkladnost nebo neopakovatelnost prohlídky. S ohledem na absenci explicitní ústavní i podústavní úpravy je ovšem ponecháno na úvaze orgánu činného v trestním řízení, jakou formu k naplnění tohoto požadavku v konkrétním případě zvolí, ale musí být taková, aby umožňovala kontrolu neodkladnosti a neopakovatelnosti [viz nálezy sp. zn. Pl. ÚS 47/13 ze dne 7. 5. 2014 (N 76/73 SbNU 351), bod 56]. Vodítkem pro účinnost takové kontroly je ochrana práva na nedotknutelnost obydlí v hierarchické třístupňové podobě: policejní orgán - státní zástupce - soud. Pro posouzení ústavní konformity příkazu k prohlídce je tedy nutno provést test ústavnosti z pohledu účinnosti této třístupňové kontroly a dále je třeba zohlednit širší věcná hlediska, včetně spisového materiálu, dalších okolností případu a procesní charakteristiky řízení (viz nálezy Pl. ÚS 47/13, bod 56).

18. Současně Ústavní soud musí připomenout zásadu zdrženlivosti, kterou se řídí v případech posuzování zásahů do základních práv v průběhu přípravného řízení trestního. Ústavní soudnictví je vybudováno především na zásadě přezkumu věcí pravomocně skončených, v nichž protiústavnost nelze napravit jiným způsobem, tedy především procesními prostředky, které vyplývají z příslušných právních norem upravujících to které řízení [viz nálezy sp. zn. III. ÚS 62/95 ze dne 30. 11. 1995 (N 78/4 SbNU 243)]. Trestní řízení je přitom zákonem upravený proces poznávání, zjišťování a hodnocení skutečností, na kterých bude následně vybudováno meritorní rozhodnutí ve věci. Přípravné řízení prakticky neustále podléhá kontrole státního zastupitelství a posléze, při vlastním rozhodování o meritu věci, i soudnímu přezkumu co do své zákonnosti, jakož i ústavnosti. Již v přípravném řízení je s použitím institutů představujících nejzávažnější omezení základních práv a svobod spojeno rozhodování obecných soudů anebo alespoň možnost přezkumu rozhodnutí obecným soudem. Procesní použitelnost prohlídky, jakož i její hodnocení z hlediska důkazního je především věcí orgánů činných v dalších stádiích trestního řízení, především pak nezávislých soudů. Ingerenci Ústavního soudu je tak v přípravném řízení třeba považovat za zásadně nepřípustnou. Možnost jejího uplatnění je třeba vykládat restriktivně. Byla by namíste pouze výjimečně, pokud by Ústavní soud zjistil nepřijatelný zásah do základních práv, který neodčinil obecný soud, anebo jej takto odčinit nelze (viz např. usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1718/16 ze dne 14. 6. 2016, či sp. zn. IV. ÚS 1307/15 ze dne 26. 8. 2015).

III. b) Aplikace obecných principů na projednávanou věc

19. V úvodu musel Ústavní soud posoudit, zda lze v projednávané věci vůbec aplikovat čl. 8 Úmluvy, resp. čl. 12 Listiny. Příkaz se totiž týkal prohlídky vozidla. Toto vozidlo navíc právně náleželo matce stěžovatele. V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 3/09 Ústavní soud uvedl, že se Evropský soud pro lidská práva či německý Spolkový ústavní soud „*při interpretaci práva na soukromí v prostorové podobě (...), neomezují jen na ochranu prostor užívaných k bydlení, nýbrž považují právo na respekt a ochranu obydlí, společně s právem na nedotknutelnost osoby a soukromí, a s právem na ochranu osobní svobody a důstojnosti, za nedílnou součást soukromé sféry každého jednotlivce, v případě obydlí vymezenou prostorově.*“ Někdy se proto uvádí, že čl. 12 Listiny zakotvuje právo na soukromí v prostorové dimenzi [viz Wagnerová, E. Čl. 12 (Soukromí v prostorové dimenzi). In Wagnerová, E., Šimíček, V., Langášek, T., Pospíšil, I. a kol. *Listina základních práv a svobod – komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. s. 330 – 340]. V rozsudku ve věci *Maslák a Michaláková proti České republice* (14. 1. 2016, č. 52028/13, § 63) pak Evropský soud pro lidská práva výslovně zmínil: „*V projednávané věci není sporu o tom, že (...) prohlídky vykonané v bytě stěžovatele, (...) a v jeho vozidlech představovaly zásah do jeho práva na respektování „obydlí“ ve smyslu článku 8 Úmluvy.*“ Čl. 8 Úmluvy proto na projednávanou věc lze podle výkladu zastávaného Evropským soudem pro lidská práva aplikovat. Podle Ústavního soudu pak lze na posuzovanou věc aplikovat i čl. 12 Listiny, zaručující právo na soukromí v prostorové dimenzi v jeho výše popsaném chápání.

20. Při výkladu čl. 8 Úmluvy a čl. 12 Listiny je možné jako se zdrojem inspirace pracovat i se čtvrtým dodatkem k Ústavě USA, který zakazuje nedůvodné prohlídky a zadržení osob či věcí, včetně související judikatury Nejvyššího soudu USA (srov. odkaz na spojitost těchto ustanovení v Bartoň, M. a kol. *Základní práva*. 1. vyd. Praha: Leges, 2016, s. 302). Jak judikatura Evropského soudu pro lidská práva k čl. 8 Úmluvy, tak judikatura Nejvyššího soudu USA ke čtvrtému dodatku poskytuje ochranu v místech, kde lze „*důvodně očekávat soukromí*“ [viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Halford proti Spojenému království* ze dne 25. 6. 1999, č. 20605/92, § 45; a rozsudek Nejvyššího soudu USA ve věci *Katz v United States*, 389 US 347 (1967)]. Nejvyšší soud USA se výslovně zabýval prohlídkou vozidla a jejím souladem se čtvrtým dodatkem např. ve věci *Prado Navarette v. California* [572 U.S. ____ (2014)] či *Alabama v. White* [496 U. S. 325 (1990)] a některých dalších rozhodnutích. I ve svém vozidle totiž můžeme důvodně očekávat ústavně chráněné soukromí, které lze omezit jen za ústavně stanovených podmínek.

21. Nutnost podrobit i prohlídku vozidla standardům vyplývajícím z čl. 8 Úmluvy a čl. 12 Listiny ostatně prokazuje i postup orgánů činných v trestním řízení v této věci. Přistoupily totiž k žádosti a následnému vydání příkazu k prohlídce vozidla jako jiných prostor v intencích § 83a trestního řádu, při jehož aplikaci je nutné pracovat i se zmíněnými ustanoveními Úmluvy a Listiny. Stěžovatel dané vozidlo viditelně používal pro své soukromé účely se svolením své matky jako vlastnice vozidla. Podle Ústavního soudu proto dané vozidlo představovalo prostor, kde mohl důvodně očekávat soukromí, které požívá ústavněprávní ochrany. Skutečnost, že vozidlo formálně patřilo jeho matce, nemůže na uvedených závěrech nic změnit, protože vlastnictví k prostoru, kde můžeme očekávat soukromí, není určující (viz rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Menteş a ostatní proti Turecku* ze dne 28. 11. 1997, č. 23186/94, § 73).

22. Z odůvodnění soudního příkazu podle Ústavního soudu vyplývají tři hlavní argumenty pro jeho vydání. Podle prvního z nich se stěžovatel oddává drogám (vícekrát ujížděl policistům; vypadl z auta, které nechal nabourat do semaforu; a nepodrobil se zkoušce na alkohol). Podle druhého z nich se jim oddával i v minulosti, což dokládají jeho minulá odsouzení. Třetím argumentem bylo, že se ve voze nacházela věc důležitá pro trestní řízení: injekční stříkačka naplněná neznámou látkou. Následovalo odůvodnění neodkladnosti prohlídky.

23. Po zhlédnutí videozáznamu, na který stěžovatel odkazoval (a zbylí účastníci řízení jeho pravost a hodnověrnost nijak nezpochybovali), musí Ústavní soud konstatovat, že stěžovatel skutečně po dopadení policií z vozidla nevypadl. Ze spisového materiálu pak Ústavní soud zjistil, že státní zastupitelství se v návrhu na vydání příkazu k prohlídce vůbec neopírá o události ze dne 10. 2. 2016. Věcně zaměřuje svou pozornost hlavně na přítomnost injekční stříkačky na předním sedadle vozidla. Podle Ústavního soudu proto nebylo nutné, aby se soudce pokoušel stěžovatele vykreslit jako člověka, kterého lze s odkazem na události ze dne 10. 2. 2016 spojovat s drogovou kriminalitou. Tato druhá „automobilová honička“ (k první viz již bod 1) podle všeho ani nebyla předmětem tohoto konkrétního trestního řízení, v jehož rámci byl napadený příkaz k prohlídce vydáván. Orgány činné v trestním řízení spatřovaly podezření ze spáchání přečinu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu v událostech ze dne 8. 2. 2016. Soudcův popis událostí ze dne 10. 2. 2016 navíc nebyl přesný.

24. Druhým argumentem pro vydání příkazu k prohlídce byla trestní minulost stěžovatele. Stěžovatel skutečně byl v minulosti vícekrát odsouzen. Byl také odsouzen za tzv. drogové delikty. Soudce však sám v odůvodnění příkazu uvedl, že se stěžovatel v případě prvního odsouzení osvědčil ve stanovené zkušební době. Na druhé odsouzení pak dopadla amnestie prezidenta republiky. Z pohledu trestního práva proto bylo v těchto dvou případech nutné na stěžovatele pohlížet, jako by nebyl odsouzen (viz § 83 odst. 4 trestního zákoníku a čl. IV odst. 3 rozhodnutí prezidenta republiky č. 1/2013 Sb., o amnestii ze dne 1. ledna 2013). V případě třetího deliktu stěžovateli úspěšně uplynula zkušební doba v květnu 2015. Ústavní soud nemá informaci, zda soud v tomto případě rozhodl o stěžovatelově podmíněném odsouzení způsobem předvídaným § 83 odst. 1 trestního zákoníku. Účastníci řízení nicméně ve svých vyjádřeních neuvedli nic, z čeho by bylo možné dovozovat, že nebyly splněny předpoklady pro stěžovatelovo osvědčení se.

25. Smyslem podmíněného odsouzení je dát pachateli trestného činu „druhou šanci“, že se na něj nebude hledět jako na odsouzeného, pokud bude vést řádný život (srov. blíže Šámal, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 322). Pokud odsouzený dosáhne momentu, kdy se na něj hledí, jako by nebyl odsouzen, není podle Ústavního soudu zcela namístě na taková odsouzení odkazovat v případě pouhého podezření ze spáchání trestného činu jako na jeden z hlavních argumentů pro nařízení příkazu k prohlídce. Jednou podmíněně odsouzení, kteří se však osvědčili, by tak navždy měli „pootevřené dveře“ do svého soukromí. Podle Ústavního soudu by proto podobné odkazy na minulá odsouzení měly své místo spíše v rámci úvah o druhu a výši trestu v rozsudku soudu prvního stupně či jejich návrhu v obžalobě. Ústavní soud opět musí zopakovat, že soudce mohl k odůvodnění soudního příkazu zvolit vhodnější cestu, kterou mu předtím ukázalo státní zastupitelství. Prokázal by tím

vyšší respekt k právu na respektování soukromí stěžovatele ve smyslu čl. 8 Úmluvy a čl. 12 Listiny.

26. Přes tyto výhrady však Ústavní soud musí opakovaně zdůraznit, že negativně hodnocené nedostatky písemného odůvodnění příkazu k prohlídce nemusí nutně představovat ústavněprávní pochybení, kvůli kterým by musel zrušit napadený příkaz a zamezit tak použití důkazů získaných během prohlídky. K ústavněprávnímu pochybení nedochází v případě, že ze všech okolností případu, seznatelných z příkazu k prohlídce nebo z trestního spisu, přesvědčivě vyplývá, že podmínky pro její nařízení - navíc v podobě neodkladného a neopakovatelného úkonu - jsou skutečně dány [srov. nález sp. zn. III. ÚS 2260/10 ze dne 8. 3. 2012 (N 50/64 SbNU 617), nález sp. zn. Pl. ÚS 47/13 ze dne 7. 5. 2014 (N 76/73 SbNU 351) či nález sp. zn. III. ÚS 761/14 ze dne 21. 5. 2014 (N 103/73 SbNU 659)].

27. Podle Ústavního soudu je nutné se zaměřit na skutek, pro který je stěžovatel v projednávané věci stíhán. S ním přímo souvisí události první „automobilové honičky“ ze dne 8. 2. 2016. Právě při ní stěžovatel použil vůz, který byl předmětem prohlídky. A právě v tomto voze se také nacházela injekční stříkačka, jejíž možné zničení (či znehodnocení jejího obsahu) soudce považoval za jednu ze skutečností odůvodňující nařízení prohlídky včetně její neodkladnosti. Zajištění injekční stříkačky a jejího obsahu přitom přímo souvisí s podezřením, že se stěžovatel měl dopustit přečinu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 odst. 1 trestního zákoníku. Soudce také v příkazu uvedl, že se stěžovatel odmítal podrobit dechové zkoušce na přítomnost alkoholu v krvi i zkoušce na přítomnost drog. Lze v té souvislosti souhlasit s policií, že podle § 16 zákona č. 379/2005 Sb. bylo na stěžovatele možné hledět jako na osobu pod vlivem návykové látky. I tato skutečnost proto byla stěžejní pro posouzení, zda tu byly důvody pro nařízení prohlídky v souvislosti s podezřením, že stěžovatel měl předtím spáchat uvedený drogový delikt.

28. S právě popsanými skutečnostmi pracovala policie i státní zastupitelství. Soudce je do svého příkazu taktéž zakomponoval. Z pohledu účinnosti výše popsané třístupňové kontroly, širších věcných hledisek včetně spisového materiálu, dalších okolností případu a procesní charakteristiky řízení proto podle Ústavního soudu napadený příkaz nepředstavuje nepřijatelný zásah do základních práv stěžovatele podle čl. 8 Úmluvy a čl. 12 Listiny. Tím spíše ho nelze považovat ani za rozporný s požadavky právního státu podle čl. 1 odst. 1 Ústavy. Výše kritizované nedostatky příkazu, které primárně souvisí s jinými skutky stěžovatele, a které ani netvoří předmět tohoto konkrétního trestního řízení, nepostačovaly k tomu, aby Ústavní soud již nemohl ctít zásadu zdrženlivosti a aby musel zasáhnout do probíhajícího trestního řízení v podobě zrušení příkazu k prohlídce. Stěžovatel ostatně ještě bude mít možnost v průběhu trestního řízení zpochybnit důkazy získané na základě provedené prohlídky. Orgány činné v trestním řízení přitom budou muset dbát o to, aby řízení proti stěžovateli bylo jako celek souladné s požadavky práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 Úmluvy a hlavy páté Listiny.

29. Podle Ústavního soudu tak příkaz k prohlídce v této věci nepředstavoval nepřiměřený zásah do stěžovatelova soukromí. V návaznosti na kritéria plynoucí z judikatury Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva (body 13-15 výše) je třeba zdůraznit, že v příkazu bylo přesně vymezeno to, co je hledáno (injekční stříkačka). Závažnost deliktu, pro který je trestní řízení vedeno – tedy přečin

přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu – podle Ústavního soudu v tomto konkrétním případě převážila nad zájmem na ochraně soukromí stěžovatele. Injekční stříkačka měla zásadní význam pro posouzení podezření, že stěžovatel měl spáchat zmíněný přečin. Nelze odhlédnout ani od okolností, které vydání soudního příkazu předcházely. Zejména je třeba zmínit „automobilovou honičku“ ze dne 8. 2. 2016, díky které orgány činné v trestním řízení mohly dovozovat, že se stěžovatel snaží uprchnout před spravedlností. Napadený příkaz k prohlídce pak byl vydán soudcem, což představuje jednu ze záruk proti zneužití institutu prohlídky jiných prostor, kterou ve své judikatuře vyžaduje Evropský soud pro lidská práva. Napadený příkaz proto ve výsledku vedl k přiměřenému zásahu do stěžovatelova soukromí.

30. Závěrem lze odkázat na známá slova soudce Nejvyššího soudu USA Pottera Stewarta, který jako autor většinového stanoviska ve věci *Elkins v. United States* [364 U. S. 206 (1960)] napsal: „*Je nutné vždy pamatovat na to, že Ústava nezakazuje všechny prohlídky a zadržení osob či věcí, ale pouze nedůvodné prohlídky a zadržení osob či věcí.*” (It must always be remembered that what the Constitution forbids is not all searches and seizures, but unreasonable searches and seizures). Obdobně lze říci, že i čl. 8 Úmluvy a čl. 12 Listiny nezakazují všechny prohlídky prostor, kde lze očekávat ústavně chráněné soukromí, ale pouze nedůvodné prohlídky prostor, kde lze očekávat ústavně chráněné soukromí. Jak Ústavní soud popsál výše, napadený příkaz k prohlídce nedůvodný nebyl.

IV. Závěr

31. Ze všech výše uvedených důvodů Ústavní soud neshledal, že by napadený soudní příkaz vedl k porušení základních práv stěžovatele. Ústavní stížnost proto zamítl (§ 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu). Vzhledem k tomu, že nebylo důvodu očekávat další objasnění věci, učinil tak bez nařízení ústního jednání (§ 44 téhož zákona).

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 13. října 2016

Vojtěch Šimíček
předseda senátu